

בקעה בארץ שנער כתר דקליפי' ורוצים להרוס ח"ו העיר ומגדל דקדושה ובחסדי השי"ת הנה נשאר ציון שהוא עיר ומגדל דקדושה ונותר בירושלים יראה שלמה, הנה קדוש יאמר לו להצדיק אשר קורא וממשיך גילוי שם הוי' להיות מגדל עוז שפועל ב' ענינים הכריתה והאבדון להמנגד, והוי' עוז לעמו יתן¹¹⁴ ברוב טוב.

קיצור. דור הפלגה רצו לקבל יניקה מהמדרי' היותר עליונה שבקדושה בחי' שם, ויבאר דב' מיני חיות הם א' מה שמלוּבש בטבע, ב' מלמעלה מן הטבע בטבע, וזה ממשיכי' הצדיקי' דשמן קודם להם, וזהו מגדול כו' צדיק שע"י נשגב הוי' לבדו ולכן קדוש יאמר לו.

ענינים. 19 א' חיות הטבע. 20 ב' החיות דלמעלה מן הטבע בטבע. 21 ג' ע"י עבודת הצדיק מגדל היופי הוא מגדל עוז א' שובר המנגד ב' נותן תוס' כח בעבודה.

(114) תהלים כט, יא.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ח ר' אברהם אליעזר הלוי וזוגתו מרת פעשע לאה שיחיו קליין

הרה"ח ר' שמעון וזוגתו מרת אסתר שיחיו גאָלדמאַן

הרה"ח ר' משה הלוי וזוגתו מרת מנוחה קריינדל

בניהם ובנותיהם

הרה"ח שלמה הלוי וזוגתו מרת חנה, ובתם רחל ובנם ישי הלוי

מרת זיסי ובעלה הרה"ח אהרן משה גראָסבויס,

ובנותיהם חי' מושקא, חנה מרים ויאשא ליבא

מרת חנה ובעלה הרה"ח שניאור זלמן שפירא,

ובניהם מנחם מענדל וחיים צבי הירש

הרה"ח יוחנן הלוי וזוגתו מרת אסתר יהודית, ובתם מושקא

חי', שמואל זנוויל הלוי, מושקא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

קליין

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
שמיני

מאמר

והי' הנשאר בציון — תרצ"א

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושש לבריאה

צבאם וכו', דכאו"א מהכוכבים הולך במסילתו ושבילו המתוקן לו¹⁰¹ ואלמלא הי' א' הכוכבים מתערב בחבירו הי' מחריב את העולם, ואומר וראו מי ברא אלה שצריכים להתבונן¹⁰² אבל בלא התבוננות אינו נרגש כ"כ וטעם הדבר הוא לפי שכללות החיות הזה הוא רק חידוש הישנות בלבד והי' הוא החיות הנמשך מלמעלה מן הטבע בלבושי הטבע כמו בקי"ס שהי' היפך הטבע דלבד זה מה שהפך ים ליבשה¹⁰³ הנה עוד זאת הרי מי הים נצבו כמו נד¹⁰⁴ דגם אז היו מי הים ולא יבשה, והמים טבעם להיות נגררים והם נצבו כמו נד דבכללות הוא החיות שלמעלה מהטבע והוא בחי' שמו שקודם לו וכמ"ש¹⁰⁵ לעושה נפלאות גדולות לבדו המשכה מבחי' גדולה ע"י בחי' לבדו והיינו שהמשכה היתה מבחי' ולגדולתו אין חקר¹⁰⁶ וזהו שמו קודם לו וכמ"ש⁹⁸ ושמי הוי' דהשם מביא בחי' שם הוי' לידי גילוי והיינו בכדי שיהי' גילוי שם הוי' הוא ע"י שמאיר תחלה הארה היותר עליונה והמשכה זו ממשיכים הצדיקים דוקא להיות שם קודם להם וכמ"ש (תהלים צ"ט¹⁰⁷) ושמואל בקוראי שמו לקרוא גילוי השם¹⁰⁸, וזהו מגדל עוז שם הוי' בו ירוץ צדיק ונשגב דשם הוי' הוא המגדל עוז שבקדושה דהגם דבמגדל הרי יש ב' מדרי' הא' מגדל היופי שהוא בתוך העיר והב' מגדל עוז והוא בחומת העיר הנה שם הוי' הגם שהוא בחי' מגדל היופי דגדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו ומ"מ הנה ע"י כי בו ירוץ צדיק בעבודתו להמשיך בחי' שמו שקדם לו הנה לזאת הוא גם מגדל עוז ע"ד דכתיב¹⁰⁹ הוי' יחתו מרביו וכתיב¹¹⁰ ימינך הוי' תרעץ אויב דבכדי לרעוץ את האויב בכתיבה ושבירה גמורה הוא ע"י הכאה בימין שהוא בכח גדול, והיינו דצדיק במרוצתו בעבודתו הוא קורא וממשיך את השם להיות גילוי הוי' וזהו ונשגב דקאי על השם הוי' וכמ"ש¹¹¹ ונשגב הוי' לבדו ביום ההוא וזהו שפרש"י ז"ל והוא מתחזק דבכל עבודה ועבודה מתקרב ההוא האמיתי דביום ההוא. והיינו דע"י עבודת הצדיק הנה מגדל היופי יש בו גם המעלה דמגדל עוז להיות וכל אויבך יכרתו¹¹² ואינו בדרך מלחמה דאל יתהלל כו'¹¹³ אלא בדרך דחי' ושבירה גמורה. וזהו והי' הנשאר בציון כו' יאמר לו דהנה הקליפ' וסט"א מצאו

(101) תדבאר פכ"א. וראה ספר שופטים ה, כ.

(102) ראה תדבאר שם. ובכ"מ.

(103) תהלים טו, ו.

(104) בשלח טו, ה.

(105) תהלים קלו, ד.

(106) שם קמה, ג.

(107) פסוק ו.

(108) בכתי"ק מציין כאן: „וע' באגדת שמואל רבתי פ"ג ובפי' החיד"א ז"ל בשם הר"א מזרחי ז"ל". —

ונמחק בהעתקה.

(109) שמואל-א ב, י.

(110) בשלח שם, ו. וראה אוה"ת בשלח ע' תקמא ואילך. ספר המאמרים עטר"ת ע' תקפג. תרצ"ב ע' פה.

(111) ישעי' ב, יא.

(112) מיכה ה, ח (ושם: יכרתו).

(113) מלכים-א כ, יא. ירמ' ט, כב.

MA'AMAR

VEHHOY HANISHAR BE'TZION 5691

Copyright © 2005

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 778-4148

www.kehotonline.com

All rights reserved.

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

Printed in the United States of America

קיצור. הבקעה פירוד מצאו בשנער כתר דקלי' שהוא היפך א"י ביטל, ושם בנו העיר ומגדל דקלי' מאבנים שעשו מחמר שלהם, כי מדרי' אבן הוא בישראל וקא, א' ב"ן, בנ"א שערומי' בדעת ובטלי' בביטול עצמי.

ענינים. 14 א) בקעה פירוד. 15 ב) שנער כתר דקלי'. 16 ג) שנער היפך א"י. 17 ד) א"י ביטל. 18 ה) אבן ישראל, א' ב"ן.

ח) **וביאור** דבר זה הנה א' בת"ז⁹⁰ במא' דפתח אלי', אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן לון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגלין ועלמין דאתגלין, דבקדושה הם ע"ס וכמא' 91 עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, וטעם הדבר הוא 92 מפני שבע"ס דקדושה הנה החיות הנמשך מאוא"ס ב"ה להע"ס הוא מאיר בתוך הע"ס ומתאחד עמהם וכמא' 93 איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, ולכן הם עשר ולא אחד עשר, אבל להבדיל בקליפה יש י"א כתרין דמסאבותא 94 והיינו כי החיות מהקדושה שנמשך להם אינו מתערב עמהם כ"א עומד בבחי' מקיף להחיותם וכן הוא בענין האותיות דבקדושה ה"ה מחיים בבחי' התלבשות פנימי וכמ"ש 14 שד"ר הוי' שמים נעשו וכתבי"ב 95 לעולם הוי' דברך נצב בשמים להחיותו, אמנם יש אותיות שמחיים רק בבחי' מקיף וכידוע בענין ההשבעות דנעשה הדבר בפועל אבל אופן חיותו הוא בבחי' מקיף לבד וזהו ותהי להם הלבנה לאבן, וכל חפצם ה' לעשות להם שם, היינו לקבל מבחי' ומדרי' שם שבקדושה 96, דהנה ארז"ל (מד"ר אסתר פ"ו 97) צדיקים שמם קודם להם כו' ושמו בועז ושמו מרדכי, לפי שדומין לבוראם דכתבי"ב 98 ושמי הוי'. והענין בזה הוא שיש ב' מיני חיות הא' מה שמלובש בדרכי הטבע שהטביע הקב"ה לכל נברא ויצור, והוא החיות הנמשך מבחי' דבר ה' להחיות את הנבראים וכמא' 99 המחפש בטובו בכל יום תמיד מע"ב שהוא חידוש הישנות שזהו"ע הטבע מה שהוקצב והוטבע בנבראים, והוא מה שעולם כמנהגו נוהג בכל חלקי הדצח"ם שעז"נ 100 שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ש"פ האזינו, י"ג תשרי הבעל"ט, הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה והי' הנשאר בציון גו' אשר לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע מ"ג תשרי תרצ"א ריגא (נדפס בספר המאמרים קונטרסים ח"א קלט, ב ואילך)*. – תדפיס מספר המאמרים תרצ"א שמכינים עתה לדפוס.

לתועלת הלומדים באו בשולי הגליון מראה מקומות וציונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אהרן לייב (בהרשד"ב) שי' ראסקין.

מערכת „אוצר החסידים“

בשם השם, ה'תשס"ו
ברוקלין, נ.י.

(* בהזמנות זו אנו פונים לכל לומדי ומעייני המאמרים שבאם יש להם איזו שהיא הערה או תיקון טעות וכיו"ב נא לשלחם לספריית אגודת חסידי חב"ד, מחלקת מערכת „אוצר החסידים“, 770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין, נ.י. או בדואר אלקטרוני: info@kehonline.com, כדי שנוכל לתקנם בעת הדפסת הספר.

90) בהקדמה (זו, א).

91) ספר יצירה פ"א מ"ד.

92) תו"א תולדות כ, ב ואילך. אוה"ת שם קמד, א ואילך.

93) תקו"ז בהקדמה (ג, טע"ב).

94) ראה עין חיים שער יא (שער המלכים) פ"י. פרי עין חיים שער הקדישים פ"ד. תו"א ואוה"ת שם.

95) תהלים קיט, פט. וראה תניא שעהיה"א פ"א.

96) ראה לקוטי תורה להאריז"ל ס"פ נח – הובא באוה"ת נח שבהערה 1 (תרנז, א). וראה תו"א ס"פ נח

(י, ב). מאמרי אדמו"ר האמצעי שמות ח"א ע' כה ואילך. אוה"ת וארא ח"ז ע' ב'תקנז (נדפס גם באוה"ת

נח ח"ג תרסד, א).

97) פיסקא ב.

98) וארא ו, ג.

99) ברכת יוצר.

100) ישעי' מ, כו.

מדרי' גבוה שהאבן היא בריאה בידי שמים⁷⁷ וכתב⁷⁸ משם רועה אבן ישראל שהיא בחי' גבוה מאד בבחי' ביטול ונקראת אבן ישראל דרך בישראל יש בחי' אבן זה אבל לא באו"ה וטעם הדבר הוא להיות דישראל דוקא הם גוי אחד בארץ, וכמ"ש (דה"י א יז⁷⁹) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ שממשיכים ע"י קיום התומ"צ בחי' הוי' אחד גם בארץ הלזו הגשמית⁸⁰, לזאת בהם דוקא יש המדרי' דאבן אבל בכבל אין אבנים וזהו שפרש"י שהיא בקעה היינו פירוד, ולהיותה פירוד אין בה מדרי' אבן כי אבן הוא א' ב"ן⁸¹ דאלף מורה על אדם⁸² וב"ן בגימט' בהמה⁸³ ואבן הוא א' ב"ן מורה על ב' בחי' ביטול דאדם וביטול דבהמה⁸⁴ והיינו ביטול הנשמות שהם במדרי' אדם וביטול המלאכים שנקראו בשם בהמות וחיות⁸⁵ שהוא הביטול דבחי' מ"ה והביטול דבחי' ב"ן והנה יש מעלה בביטול הנשמות על הביטול דמלאכים כדוגמת מעלת ביטול האדם על הביטול דבהמה, דביטול האדם הוא על פי השגה שהוא ע"פ טעם ודעת וביטול הבהמה אינו כן ויש מעלה בביטול הבהמה שהוא בחוץ ותוקף גדול, וכתב (תהלים ל"ו⁸⁶) אדם ובהמה תושיע הוי' וארז"ל (חולין ד"ה ע"ב) וא"ר יהודא א"ר אלו בני"א שהן ערומים בדעת ומשימין עצמן כבהמה, דכי רוח (רש"י), דאדם הוא רק בגימט' מ"ה⁸⁷ ובהמה ב"ה מ"ה⁸⁸, דאז הרי יש בהם כל המעלות הביטול דאדם בתוקף גדול וכמ"ש (תהלים ע"ג⁸⁹) בהמות הייתי עמך, ואני תמיד עמך וגו', וזהו אבן א' ב"ן שהוא הביטול דאדם ובהמה, וע"ז אמרו⁹⁰ וכי יש אבנים בכבל, דבכבל לא נמצא ביטול כזה שהרי היא בקעה, ולכן הנה לקחו להם הלבנה לאבן, דתמורת מל' דקדושה שהוא בחי' ביטול עשו הלבנה שהיא מל' דקליפה שתקבל מכתר דקליפה ובה ועל ידה בנו העיר והמגדל דקליפה להמשיך האור והגילוי דקדושה בקליפה והוא ע"י הלבנה.

(77) תו"א משפטים עז, ג. עת, סע"ב ואילך.

(78) ויחי מט, כד.

(79) פסוק כא.

(80) ראה תו"א וישב כז, ד. מקץ לה, א. ויקהל פז, ג. מגילת אסתר צה, ג. ועוד.

(81) ראה מאורי אור א, ד. תניא שעהיוה"א פ"ו (סע"ב). תו"א משפטים עת, סע"ב. לקו"ת פ' ראה כז, ג. ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי בשלח מו, ב.

(82) ראה תו"א מגילת אסתר צא, ד. שערי אורה שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פנה"א (עא, א).

(83) עץ חיים שער מח (שער הקליפות) פ"ד. פרי עץ חיים שער הלולב פ"ג. טעמי המצות להרח"ו ר"פ שמיני. ועוד.

(84) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תשלג ואילך. ספר המאמרים תרל"ב ח"ב ע' תמח ואילך.

(85) ראה תניא רפ"ט. מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ע' פד. תקס"ד ע' קכח. אוה"ת נח ח"ג תרמח, ב ואילך. ובכ"מ.

(86) פסוק ז.

(87) פרדס שער כג (שער ערכי הכינייים) ערך אדם. עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ג. שער לח (שער לאה ורחל) פ"ב. ועוד.

(88) ראה קה"י ערך בהמה. מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' קלט. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתצה. המשך יו"ט של ר"ה תרל"ב (הובא בלקו"ש חט"ו ע' 19). ועוד.

(89) פסוק כב. וראה תניא פמ"ו (סו, סע"א ואילך).

בס"ד. י"ג תשרי, תרצ"א, ריגא.

הילולא של הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק צוקללה"ה נב"מ זי"ע.

וקי"ו הנשאר בציון, והנותר בירושלים, קדוש יאמר לו². וצ"ל מי הוא זה אשר עליו יאמר קדוש יאמר לו, דאם על אלו שאודותם מדבר תחלה והם הנשאר בציון והנותר בירושלים הרי שנים הם, ב' מדרי' חלוקות והוה ל' למימר קדושים יאמר להם, או קדוש יאמר להם ומפני מה אומר קדוש יאמר לו לשון יחיד, ועוד הלא רוב ישראל הם בחו"ל³ ולמה דוקא הנה אלו אשר מהם ישארו בציון ויותרו בירושלים הנה להם דוקא קדוש יאמר, אלא דבהכרח לומר דישנו מי שאומר עליו אשר קדוש יאמר לו, אך הענין הוא דהנה ארז"ל (ב"ב דע"ה ע"ב) א"ר אלעזר עתידין צדיקים שיאמרו לפניך קדוש כדרך שאומרי' לפני הקב"ה, וזהו והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים, דמזה מה שנשאר בציון ונותר בירושלים הנה בשביל זה קדוש יאמר לו, ולהבין זה ילקה"ת מ"ש (משלי י"ח⁴) מגדל עוז שם הוי' בו ירוץ צדיק ונשגב, ופרש"י והוא מתחזק, וסותם דבריו ואינו מפרש מי הוא זה המתחזק, ואין לומר דזה קאי על הצדיק דהלא בו ירוץ צדיק כתיב, וידוע דכל מרוצה הוא בתוקף גדול, ולאחר תוקף כזה, מהו עוד ענין החיזוק, והנה במגדל הרי יש בו ב' מדרי' הא' מגדל היופי, והב' מגדל עוז, דההפרש ביניהם הוא דמגדל היופי הוא במקום מובחר ביותר, והיינו דכללות ענין המגדל הוא בית כפולה ומכופלת, כמה קומות, וגבוה מכל בניני העיר, ומגדל היופי הוא תפארת העיר ועמידתו הוא במקום מובחר כמ"ש (ישע"ה ה') כרם הי' לידידי בקרן בן שמן (שהוא מקום מובחר) ויעזקהו ויסקלהו ויטעהו שרק ויבן

(1) מאמר זה נדפס בקונטרס יו"ד (ספר המאמרים קונטרסים ח"א קלט, ב ואילך). בהוצאה זו הוגה המאמר בהשוואה לגוכתי"ק, וניתוספו מ"מ והערות ע"י המו"ל.

ב"אייר נתיב" למאמר זה כותב רבינו: „היסוד לוקח מהדרוש והי' הנשאר כ"ק כ"ק אאזמו"ר נ"ע בספר וזה אשר תעשה" [בז' 1077 ה, א ואילך. י, א ואילך. ד"ה והי' הנשאר בציון תרל"א (ספר המאמרים תרל"א ח"א ע' יא ואילך) – הוא דרוש והי' הנשאר הנ"ל בשינויים].

לכללות המאמר – ראה אוה"ת נח ח"ג תרנז, סע"א ואילך. תרסח, א ואילך. נ"ך ח"ב ע' אטז ואילך. ספר המאמרים תר"ל ע' ד ואילך. תרמ"ג ע' ג ואילך. תרנ"ה ע' ק ואילך.

בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר מהור"צ ב"ספר הקיצורים והענינים מהדרושים שנאמרו בעזה"י מש"פ נצבים תרצדי"ק, כסדרן, בשנת תרצ"א הבע"ל, נרשם: „והי' הנשאר בציון, ובו ח' פרקים, כ"א ענינים". – נעתקו לקמן במקומם.

(2) ישע"ה ד, ג.

(3) ראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תתעג.

(4) פסוק י.

(5) פסוק א.

מגדל בתוכו כו' הרי המגדל הוא בתוך המקום המובחר אשר בהכרם הנמצא בקרן בן שמן ובנוי לתלפיות, וכל העיר נחשבת בחשיבות, דלהיותו מגדל היופי הנה חשיבות חלקי העיר המה לפי אופן קירובם אל המגדל, דאלו הרחובות הם מימין המגדל ואלו משמאלו, אלו במזרחו ואלו במערבו, אבל מגדל עוז הוא מה שמעמדו הוא בחומת העיר, להגן על העיר, ומקרא מלא דבר הכתוב (תהלים ס"א⁶) כי היית מחסה לי מגדל עוז מפני אויב, דהנה עיר בצורה הוא מה שמוקפת חומה שלא יוכל צר ואויב להכנס אל העיר, ועושים בשטח החומה במקומות שונים, וביותר בקרני הזוית של העיר מגדלים לראות את השונא מרחוק ומלבד שהוא חיזוק להעיר, הנה זהו חיזוק גדול להיושבים בחומה להגן עליהם שלא יוכל השונא לגשת עליהם מקרוב, וזהו מגדל עוז שם הוי' בו ירוץ צדיק, והיינו דמגדל עוז הגם שהוא מגין בפני השונא וגם היושב בו הוא בטוח שלא יוזק שהרי המגדל מגין עליו, אבל מ"מ הוא בכיווץ, והיינו דלבד זה שהוא במקום חומת העיר, ואינו מקום מובחר ומרווח כל כך כמו מקום המגדל של יופי שהוא במקום מרווח, הנה עוד זאת שהוא במקום המלחמה והוא בכיווץ ופחד, אבל מגדל עוז שם הוי' הנה היתרון בו דלא זו בלבד שהוא חזק ואינו ירא מן השונא, אלא עוד זאת כי ע"י שם הוי' הנה הצדיק ירוץ בכל מקום שירצה בהתפשטות והתרחבות גדולה והוא היתרון של המגדל עוז דשם הוי'.

קיצור. יקשה אומר קדוש ל' יחיד שהרי הנשאר והנותר שנים הם, ויקדים הכתוב מגדל עוז, ויבאר כי יש מגדל היופי והוא במקום היותר מובחר, ומגדול עוז הוא בחומת העיר המגין מפני השונא.

ענינים. א) מגדל הוא בית בעלת ריבוי קומות. ב) מגדל היופי בטבור העיר. ג) מגדל עוז בחומת העיר.

ב) **אמנם** עדיין צ"ל דהן אמת דהמגדל עוז דשם הוי' הרי יש בו יתרון על מגדל עוז סתם אבל הנה לאחר כל זה הרי מגדל יופי הוא נעלה הרבה באין ערוך מכמו מגדל עוז והוה ל' למכתב מגדל יופי שם הוי', ולמה אמר מגדל עוז. אך הענין הוא⁷ דהנה כתיב (תהלים מ"ח⁸) גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו וארז⁹ אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו דעיר אלקינו הוא בחי' עולם הדיבור העליון, ונק' דיבור העליון בשם עיר, דכשם שהעיר הוא קיבוץ מהרבה בתים, וכל בית מקובץ ומסודר מהרבה אבנים דלפי אופן הריבוי והמיעוט של האבנים כן יהי' גודל או קוטן הבית הנבנה מהאבנים ההם, וכן מאופן סידור האבנים באורך ורוחב וגובה כן יהי'

במה הוא לשון הרע, אלא דכל המסופר הי' בשביל כוונה רעה, דזהו ענין הלה"ר הכוונה רעה, דער אַ שטאַך טאָן דעם אַנדערן בחרכות שבפיו, וזהו"ע דלה"ר שעושה מרשות עבירה ודור הפלגה עשו מרשות עבירה שדברו לשון הרע דהמסופר עצמו הוא אמת שהרי אמרו דאברהם הוא עקר ואין לו בנים והוא אמת והדיבור עצמו הו"ע הרשות שאין בו לא מצוה ולא איסור והם עשוהו לעבירה שאמרו דטעם הדבר מפני מה אברהם הוא עקר לפי שהוא דבוק בהוי' אחד וזהו שאמרו דברים חדים על הוי' אחד ועל אחד הי' אברהם והיינו דכל ענינם הי' לנגד אל הקדושה.

קיצור. דור הפלגה דיברו על ה' אחד ועל אחד הי' אברהם, יבאר כי הדיבור דקדושה הוא לעשות מרשות מצוה, לדבר ולהרהר בד"ת ולהיות דבוק באותיות התו' גם בעת עסקו בעניניו, ודיבור הסט"א לעשות מרשות עבירה, ויבאר דלה"ר הוא מה שמדברי' דברי רשות בכוונה להרע.

ענינים. א¹¹) דיבור דקדושה לעשות מרשות מצוה. ב¹²) דיבור דסט"א לעשות מרשות עבירה. ג¹³) לה"ר דיבור רשות בכוונה להרע.

ז) **וזהו** ויהי בנסעם מקדם דכאשר הסיעו עצמם מקדמונו של עולם וימצאו בקעה בארץ שנער⁷⁰, דבקעה זו היא הלעומת דא"י דבארץ ישראל כתי' בה"י לה' הארץ ומלאה בחי' ביטול ולכן בהמ"ק הי' בארץ ישראל דוקא ובזמן שבהמ"ק קיים והי' מאיר גילוי אור אין סוף היתה ארץ ישראל מקור השלום והאחדות (השי"ת יזכנו לראותה בבנינה ע"י משיח צדקינו בכ"א) אבל בקעה זו היא סט"א ופירוד וכמ"ש בוקע עצים (קהלת י"ג⁷²) שהו"ע הפרדת העצים וימצאו בקעה מל' דקליפה וכשם שהמדבר הוא לעו"ז של הדיבור דקדושה, דהדיבור דקדושה הוא דבר הוי' בחי' ביטול, והמדבר הוא בחי' מדבר עמים⁷³, כמו"כ בקעה זו הוא היפך בחי' א"י וזהו וימצאו בקעה בארץ שנער שמצאו מקום להפרד ובקעה זו היכן מצאו בארץ שנער דוקא דהנה שנער בגימט' כתר⁷⁴ שהוא כתר דקליפה ושם בנו העיר והמגדל דלעו"ז לנגד העיר ומגדל דקדושה. ובקדושה בנין העיר הוא מאבנים וכמא' שתי אבנים בנות שני בתים כנ"ל אבל בכבל אין אבנים⁷⁵ ולזאת התחכמו לעשות להם את הלכנה לאבן וכמ"ש⁷⁶ ותהי להם הלכנה לאבן ובזה יובן מה שפרש"י ז"ל בחומש על תי' לבנים⁷⁶ שאין אבנים בכבל שהיא בקעה, ולכא' אינו מובן הטעם כלל מה שהיא בקעה והיו יכולים להסיע אבנים ממקום אחר. אך הענין הוא דהנה אבן היא

(70) נח יא, ב.

(71) תהלים כד, א.

(72) פסוק ט.

(73) ע"פ יחזקאל כ, לה.

(74) קהלת יעקב בערכו.

(75) שהש"ר פ"א, ה. וראה פרקי דר"א פכ"ד.

(76) נח יא, ג.

(6) פסוק ד.

(7) ראה תו"א וארא נו, ב.

(8) פסוק ב.

(9) ראה זהר ח"ב רלה, א. ח"ג ה, א. זהר חדש תשא מד, א. חוקת נא, א.

ציור הבית ההוא הנבנה מהאבנים ההם, וכן הוא בעיר אלקינו שהוא בחי' דיבור העליון דאותיות נק' אבנים וכמ"ש בס"ש¹⁰ שתי אבנים בונות שני בתים שלשה אבנים בונות ששה בתים, דמשתי אותיות נבנה ב' צירופים שהם ב' תיבות כמו אב בא ושלשה אבנים שהם שלשה אותיות מהם נבנה ששה בתים שהם ששה תיבות כו' שבעה אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים, מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור, והיינו דכמו מקיבוץ הרבה אבנים נעשה ונבנה הבית, ובהקבץ הרבה בתים נעשה עיר, ככה יובן למעלה דכללות דיבור העליון נק' בשם עיר אלקינו, והם האותיות והצירופים דע"מ המהווים ומחיים את כל העולמות והנבראים וכמ"ש¹¹ ואתה מחי' את כלם, דאתה הם האותיות מא' ועד תיו, וה' מוצאות פה העליון¹², וארז¹³ אל תקרא מחי' אלא מהווה, וכמ"ש¹⁴ בדבר הוי' שמים נעשו, דכל הנבראים העליונים והתחתונים נבראו מבחי' דבר אלקינו וכמא¹⁵ לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו אלא במאמר ורוח פיו יתברך, ואנו רואין שיש למטה בדצח"ם הרבה נבראים עד אין שיעור, והיינו דלבד הריבוי הגדול שיש בכל מין, הנה יש ריבוי מינים עד אין שיעור, ועז¹⁶ מה רבו מעשיך הוי' שיש ריבוי נבראים עד אין שיעור, וכתבי¹⁷ מה גדלו מעשיך הוי' שהם גדולי הנבראים¹⁷ כמו השמש הירח והכוכבים, ומה שמחלקם בב' ענינים מה רבו ומה גדלו, להיות חלוקים בהגילוי חיות שבהם, דצבא הארץ הנה קיומם הוא רק במין, אבל צבא השמים קיומם באיש¹⁸, וכן מה גדלו מעשיך הוי' קאי גם על המלאכים העליונים שהם נבראים גדולים ביותר¹⁷, וכמא¹⁹ ומלאך בשליש עולם עומד, והמלאכים הנה התהוותם הוא ג"כ מבחי' דיבור דזהו וברוח פיו כל צבא¹⁴, ויש ריבוי בחי' ומדרי' מלאכים כמ"ש²⁰ אלף אלפים ישמשוני וריבוי רבבן קדמוהי יקומו, וארז²¹ דכ"ז מספר גדוד אחד אבל ולגדודיו אין מספר שיש ריבוי מלאכים עד אין קץ ושיעור, וכלם מקבלים חיותם מבחי' דבר הוי' המחי' אותם וזהו בחי' עיר אלקינו שהוא כללות עולם הדיבור העליון.

(10) פ"ד מי"ב.

(11) נחמי' ט, ו.

(12) תניא שעהיה"א פ"ב.

(13) ראה פרדס שער ו (שער סדר עמידתן) פ"ח. ראשית חכמה שער הקדושה ספ"ז. של"ה עשרה מאמרות מאמר ג"ד. שער האותיות אות ס (מת, ב, ע, א). תניא שעהיה"א שם.

(14) תהלים לג, ו.

(15) ב"ר פ"ג, ב. ועוד.

(16) תהלים קד, כד.

(17) שם צב, ו.

(18) ראה רד"ק ישעי' מ, כו. ספר העיקרים מאמר שני פרק יא. ספר החקירה להצ"צ ד, א. סב, א. קג, א ואילך. המשך מים רבים תרל"ו פל"ג.

(19) ב"ר פס"ח, יב. חולין צא, ב.

(20) דניאל ז, י.

(21) חגיגה יג, ב. וראה תניא פמ"ו (סה, ב).

שהוא לימוד ההלכות, הרי אין לו זמן קבוע וגם אין לה שיעור, והוא המצוה דוהגית בה יומם וליילה⁵⁸ וכשמקיים כן ולומד יומם וליילה הרי אין זה שעושה מרשות מצוה שהרי זהו ענינה של מצוה זו אבל מ"מ הנה גם בזה הרי יש קבע שאמרו חז"ל⁵⁹ פרק א' שחרית ופרק א' ערבית לבעלי עסקים ובעלי מלאכה הטרודים בעסקיהם והעמלים במלאכתם דעשיית מלאכה בששת ימי החול מותר ואדרבה⁶⁰ וברכך ה"א בכל מעשי ידיך כתיב⁶¹, בתנאי כאשר עסקו ומלאכתו הם כדיני התורה, וכאשר אז בזמן הפנוי לו למנוחה, או שבעת מלאכתו גופא או בעת הילוכו בעסקו מדבר דיבורי אותיות התורה הנה אפילו אנשים פשוטים דלא ידעי מאי קאמרי, או שחוזר מזמורי תהלים בע"פ, והם ענין הרשות, שהרי על פי התורה אינו מחויב לעשות כן, והוא עושה כן, דלבד זאת שהוא עצה טובה לכף הקלע כמ"ש במ"א⁶², ועילוי גדול לנפשו, וצנורות טהורים להשפעת ברכה העליונה בכל מעשי ידיו, הנה גורם נח"ר למעלה בזה שעושה מרשות מצוה. וזהו שהדיבור דקדושה הוא מה שעושה מרשות מצוה והדיבור דלה"ר הוא עושה מרשות עבירה. דהנה הדבר המסופר בלה"ר הוא דבר הרשות שאין בו לא איסור ולא מצוה דאם מספר דבר שקר ה"ה עבירה דשקר⁶³ ואם המסופר הוא רכילות ה"ז עבירה בפ"ע⁶⁴ ולה"ר נקרא דהמסופר הוא אמת⁶³ אלא שמספרו באופן כזה שיהי' נראה אשר המכוון בזה הוא איזה כוונה רעה⁶⁵, וכמארז"ל (מגילה ד"ג ע"ב) אמר רבא ליכא דידע לישנא בישא כהמן דהמן אמר דברים אמיתים, אמר ישנו עם אחד⁶⁶, והוא אמת שישאל הם עם אחד, דגם מדרי' עם שבישראל⁶⁷, שהם אנשים פשוטים, הם ג"כ ממשיכים הוי' אחד בארץ⁶⁸ ע"י קיום התורה ומצות, אמר מפוזר ומפורד⁶⁶ והוא אמת, שבת היום פסח היום⁶⁹ דשומרים שבת ומועד והוא אמת א"כ

(58) יהושע א, ח.

(59) מנחות צט, ב.

(60) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תרמח ואילך. סהמ"צ להצ"צ קו, ב ואילך. ספר המאמרים תרצ"ו ע' 115. וש"נ.

(61) פ' ראה טו, יח (ושם): „וברכך ה"א בכל אשר תעשה". וראה דברים ב, ז. פ' ראה יד, כט. תצא כד, יט).

(62) ראה סד"ה שובה ישראל תר"ץ. ספר המאמרים תרצ"ב ע' ט. וש"נ.

(63) ראה רמב"ם הל' דעות פ"ז ה"ב. שו"ע אדמו"ר הזקן או"ח סקנ"ו ס"י.

(64) ראה רמב"ם שם ה"א. שו"ע אדמו"ר הזקן שם.

(65) ראה רמב"ם שם ה"ה. שו"ע אדמו"ר הזקן שם ס"א.

(66) אסתר ג, ח.

(67) ראה ד"ה חייב איניש תרפ"א ותש"ח (ספר המאמרים תרפ"א ע' קצ. תש"ח ע' 117): „ישנו עם אחד .. דגם מי שהם בחי' עם שהם עוממים מכוסים ומוסתרים, וכמ"ש (ביחזקאל לא, ח) ארוים לא עממוהו בגן אלקים ופי' רש"י לא כהו תארוי .. הנה בכ"ז הוא אחד".

(68) ראה ד"ה חייב איניש עטר"ת (ספר המאמרים עטר"ת ס"ע שה ואילך), תרפ"א ותש"ח שם. וראה תו"א שבהערה 80.

(69) מגילה יג, ב.

(* ראה ספר המאמרים תר"ס ע' ה).

קיצור. יבאר דעיר אלקינו הוא עולם הדיבור העליון, שתי אבנים בונות שתי בתים, דאבנים הם האותיות מא' עד תיו, ואתה מחי' מהוה, מה רבו ומה גדלו, והיא עיר אלקינו.

ענינים. 4 א) עיר אלקינו דיבור העליון.

ג) **והנה** המגדל הוא בחי' גדול הוי' שבעיר אלקינו, דעיר אלקינו הם ריבוי פרטי הצירופים, דכל נברא ומלאך הרי יש לו צירוף פרטי, מה שע"י הצירוף ההוא נמשך לו החיות המחי' אותו, דהצירוף ההוא הוא הבית אשר ממנו הוא נבנה העיר, והחיות הנמשך הוא בחי' המגדל, שהוא בחי' גדול הוי' שהוא בעיר אלקינו עולם הדיבור העליון, וכמ"ש²² הוי' בחכמה וזהו שאמרז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, דהנה כל צירופי אותיות הדיבור הוא מבחי' חכמה, והיינו דשרש האותיות ומבטאם הוא מלמעלה יותר וכמ"ש באגה"ק בד"ה ויעש דוד שם²³ וז"ל ואין להאריך בדבר הפשוט ומובן ומושכל לכל משכיל שמבטא האותיות והנקודות הוא למעלה מהשכל המושג ומובן אלא משכל הנעלם וקדמות השכל שבנפש המדברת עכ"ל אבל הצירופי אותיות הם מבחי' חכ' וכמא²⁴ אבא יסד ברתא, דברתא הוא דיבור, ואבא חכ' והיינו דצירופי אותיות הדיבור הם מבחי' החכ', וזהו גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו דאימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו דכל דבר שכל וחכמה הנה מלבד זאת שצריך להתלבש באותיות דוקא והיינו דאז דוקא נדע חכמתו, אבל בלא אותיות הרי לא נודע דבר החכמה ההיא והשכל כלל, הנה עוד זאת דעיקר גילוי השכל הוא שבא בדיבור דוקא, והיינו דהגם דבמח' יש ג"כ אותיות, ואותיות הם גילוי, ומ"מ הנה באותיות המח' מאיר עדיין ריבוי אור השכל, ולכן המושכל הרי אינו ברור עדיין בבירור כמו שהוא בדיבור, דבדיבור הוא בירורא דמילי וארז"ל (שבת דקמ"ד ע"א) איזהו ת"ח כל ששואלין ממנו דבר הלכה בכ"מ ואומרה, ונקרא ת"ח שמקבל מן החכמה²⁵ והיינו דאומרה בדיבור, בדיבור ברור, וכמ"ש²⁶ אמור לחכמה אחותי את וכו', שיהי' לו הדבר ברור ובירור זה דיא קלאַרקייט הוא בדיבור דוקא, דאמיתת גילוי השכל הוא כשבא בדיבור דאז השכל ברור וניכר גדולתו הנה כמו"כ גדול ה' ומהולל מאד כשהוא בעיר אלקינו דאז הנה נראה גדלותו, וזהו גדול הוי' שהוא המגדל אשר בעיר אלקינו, ובחינות ומדריגות אלו הם בחי' העיר ומגדל דקדושה הנק' ציון, וידוע²⁷ דכל ההשפעות והגילויים הוא ע"י העיר ומגדל, וההמשכה היא ע"י האותיות שבתורה ותפלה וקיום המצות ואז נקראים ישראל בשם ציון.

(22) משלי ג, יט.

(23) סימן ה (קז, ריש ע"ב).

(24) זח"ג (רע"מ) רמח, א, רנו, סע"ב. רנח, א. תקו"ז תכ"א (סא, ב). תניא אגה"ק שם (קז, א).

(25) ראה ערכי הכינויים (לבעל מחבר סדר הדורות) ערך תלמיד חכם. ספר המאמרים תרפ"ט ע' 104.

וש"נ. וראה תו"א יתרו סח, ג.

(26) משלי ז, ד.

(27) ראה זח"א ע"ד, ב (בס"ת); אלשיך ס"פ נח – הובא באוה"ת נח שבהערה 1 (תרנ"ג, סע"ב ואילך).

המצות צ"ל בביטול, והם לא חפצו ביטול זה, אבל ידעו את האמת כי המשפיע האמיתי הוא ית', ואשר ההשפעה מאתו ית' הוא בבחי' עיר ומגדל לכן בנו העיר ומגדל שהיו חכמים להרע ושתים רעות עשו שרצו להחסיר האור בקדושה ומגמתם הי' לחרוב בנין העיר ומגדל דקדושה ורצו להמשיך האור וחיות דקדושה ח"ו אליהם וזהו שבנו עיר ומגדל לעומת העיר ומגדל דקדושה להמשיך להם האור והחיות בקליפה וסט"א וכל כוונתם הי' לעשות להם שם היינו להמשיך להם יניקה גם ממדרי' שם שהיא מדרי' נעלית בקדושה אמנם ידעו כי כל ההמשכות דקדושה אינם נמשכים אלא ע"י הביטול והם לא רצו בענין הביטול ע"כ השכילו לעשות כעין זה*, ולזאת הנה ההתחלה הי' מזה כי ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים⁵³ ואמרז"ל (ירושלמי מגילה פ"א ה"ט) שהיו מדברים בלשון יחידו של עולם בלה"ק, ובזה כווננו לקבל יניקה מהקדושה גם במעמדם ומצבם הרע שהיו מנגדי ה' וכמו שאנו רואים במוחש דלדבר בלה"ק יכול גם מי שהוא רחוק מהקדושה וגם היפך ממש והבי' להיות שחפצו לרמות שיהי' כעין הקדושה והעיר דקדושה הוא בחי' דיבור העליון הנה כמו"כ כדי לבנות העיר דלעומ"ז דברו דברים אחדים להיות בנין העיר דקליפ' כעין העיר דקדושה אמנם גוף ועצם הדיבור היא של לעו"ו והתנגדות גמורה נגד היחוד הגמור דהוי' אחד.

קיצור. כל עבודה ביגיעה, וכאשר יש מנגד היגיעה ביותר וכל ההמשכות בקדושה ע"י ביטול, וענין המצות הוא הכפי' והביטול, ודור⁵⁴ לא חפצו בזה וידעו כי הביטול עיקר ולכן עשו קדושה שפה אחת לדבר בלה"ק וגם להיות להם יניקה.

ענינים. 8 א) המנגד גורם יגיעה יותר. 9 ב) המשכת הקדושה ע"י ביטול. 10 ג) דור הפלגה התאחדו ודיבורם בלה"ק.

1) **ובזה** יובן משארז"ל (מד"ר בראשית פל"ח⁵⁵) ודברים אחדים דיבורים אחדים שאמרו דברים חדים על הוי' אלקינו הוי' אחד⁵⁶ ועל אחד הי' אברהם⁵⁷ דבכללות הוא הדיבור דלה"ר שהוא היפך הדיבור דקדושה דהדיבור דקדושה היא לעשות מרשות מצוה ודיבור דקליפ' היא לעשות מרשות עבירה והיינו דכל כוונתם היתה לנגד אל הקדושה דענין הקדושה הוא לעשות מרשות מצוה דמצוה ממש ה"ז חוב, וכמו לבישת ציצית והנחת תפילין וכה"ג הם חובת האדם וכן בלימוד התו'

(* כמ"ש במ"א⁵² בענין כקוף בפני אדם.

(52) ראה זח"ב קמח, ב ובדרך אמת שם. תו"א מגילת אסתר צג, ד. אוה"ת (יהל אור) ע' שנת. ובכ"מ.

(53) נח שם, א.

(54) כ"ה בגוכתי"ק, ואולי וכו' צ"ל: ודור ההפלגה.

(55) פיסקא ו.

(56) ואתחנן ו, ד.

(57) יחזקאל לג, כד.

קיצור. יבאר דהמגדל שבתוך העיר הוא בחי' גדול הוי' דכתי' הוי' בחכ', דהצירופי אותיות הוא ע"י בחי' חכ', וכל דבר חכ' ושכל ברור הוא בדיבור דוקא וזהו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו דאז נראה הגדלות.

ענינים. 5 (א) צירופי אותיות בא מהחכ'. 6 (ב) שכל כשבא בדיבור הוא ברור.

(ד) **ובזה** יובן מ"ש (ישעי' נ"א²⁸) ואשים דברי בפוך וצל ידי כסיתך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה²⁹, וארו"ל (ירושלמי תענית פ"ד ה"ב) א"ר חנינה בר פפא חוזני על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה ולאמר לציון עמי אתה, וטעם הדבר הוא לפי דבפסוק זה נזכר בו תחלה תומ"צ וקרבתו, וכמארו"ל (שם) ואשים דברי בפוך זו תורה שהוא בחי' דבר הוי' ונק' בפוך, דהכונה הוא גם על הדיבור באותיות התורה בלבד, ועוד דבפוך הוא מורה על הפנימי' וכמ"ש³⁰ ודברי אשר שמתו בפוך ופי' בפוך היינו שהם בחי' פנימית, דהנה כתיב³¹ וזאת לפנים בישראל, דזאת היא תורה וכמ"ש³² וזאת התורה, וארו"ל (מנחות נ"ג ע"ב) יבא זה ויקבל זאת, דזאת קאי על התורה, הנה וזאת לפנים בישראל דהתורה היא בפנימית בישראל, וכמא³³ תלת קשרין³⁴ מתקשראן דא בדא ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה שהוא התקשרות פנימי, דתו' היא פנימית ולכן הנה התורה היא חכמה ושכל שבאה בהשגה, ומצות לימוד התורה היא ידיעת התורה להבין דבר ההלכה על בורי' ובצל ידי כסיתך הם המצות שהם בחי' צל ומקיף בלבד דמצות הם רצון העליון ורצון הוא בחי' מקיף דע"י המצות נמשכים מקיפים העליונים. וכמו ע"י צל הסוכה הרי נמשך בחי' צלא דמהימנותא³⁵ וכמ"ש³⁶ וסוכה תהי' לצל יומם, ועד"ז הנה כל המצות הם המשכות בחי' מקיפים עליונים. ולנטע שמים וליסד ארץ הם הקרבנות, ועכשו תפלה במקום תמידין³⁷ וכמא³⁸ אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ, דהקיום דשו"א הוא ע"י הקרבנות, ולהיות כי בפסוק זה נא' ג' דברים שהם תורה ועבודה וגמ"ח שהם בחי' ג' קוין לכן נקראו אז ישראל בשם ציון כי פי' ציון

(28) פסוק טז.

(29) נתבאר באוה"ת ויצא ריג, ב ואילך. דברים ע' לו ואילך. ח"ו ע' בתקצז ואילך. נ"ך ח"ג ע' אקפז ואילך. ועוד.

(30) ישעי' נט, כא.

(31) רות ד, ז.

(32) ואתחנן ד, מד.

(33) זח"ג עג, א.

(34) ראה ספר המאמרים תרנ"ז ע' כח בשוליהגליון. ספר המאמרים תרפ"ט ע' 138. וש"נ.

(35) ראה זח"ג קג, א.ב. קד, א. לקו"ת ויקרא ד, א. דרושים לסוכות פא, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' קמ ואילך (ועם הגהות כו' – אוה"ת נ"ך ח"א ע' קיז. ספר המאמרים תרל"ב ח"ב ע' תקכד ואילך). סידור עם דא"ח רנו, א. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ד ע' א"רל. ע' ארעז. ע' אשלה.

(36) ישעי' ד, ו.

(37) ברכות כו, ב.

(38) תענית כו, ב. ועוד.

הוא מלשון סימן, וכמ"ש (ירמי' ל"א³⁹) הציבי לך ציונים, ואמרו"ל (עירובין נ"ד ע"ב) עשו ציונים לתורה ואין התו' נקנית אלא כסימנין דציון הוא אות וסימן והיינו דבקיום ג' דברים אלו דתורה מצות ותפלה הם ציון וסימן על ענינם האמיתי דנעשה אדם בצלמנו כדמותנו⁴⁰ וכתיב⁴¹ בצלם אלקים עשה את האדם דהנה כתיב⁴² ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה דבחי' אדם הוא רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא שס"ה ל"ת שס"ה גידין⁴³ שהוא בחי' תומ"צ וכשישראל מקיימין תומ"צ בעבודה שהם הג' ענינים הנזכרים בפסוק זה אז נק' בשם ציון ועי"ז הם ממשיכים בחי' ציון שהוא בחי' העיר והמגדל ונמשך שפע רב בכל העולמות ובה בגילוי למטה ברב טוב.

קיצור. יבאר הכתוב ואשים דברי כו' תומ"צ ועבודת הקרבנות תפלה, דאז ישראל נקראי' ציון שבקיום זה הם סימן על מהותם העצמי דבצלמנו, ועי"ז ממשיכים המגדל בהעיר להיות ריבוי השפע.

ענינים. 7 (א) ישראל נקראים ציון סימן.

(ה) **אמנם** הנה נתאווה⁴⁴ הקב"ה להיות לו ית'⁴⁵ דירה בתחתונים ואשר דירה זו תהי' ע"י עבודת התחתונים דכל עבודה היא ביגיעה וכאשר יש מנגד שמונע ומעכב אז הנה היגיעה היא ביותר וזהו דכתי' (קהלת ז'⁴⁶) גם את זה לעומת זה עשה האלקים והוא שיהי' מנגד ומ"מ ינצחו את המנגד ולזאת הנה בקלי' וסו"א יש ג"כ עיר ומגדל דהנה כתי'⁴⁷ הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם דהנה דור הפלגה לא רצו בקיום המצות דמצות הם צוותא וחיבור⁴⁸ להיות בטל אל המצווה, וכל ההמשכות בקדושה הוא ע"י הביטול דוקא, דזהו"ע המצות להיות מוגדר בהרצונות שלו, וכמאמר⁴⁹ אמר רב לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות וכי מה איכפת לי' להקב"ה אם שוחט מן הצואר או שוחט מן העורף הרי לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות, אבל דור הפלגה לא רצו ללכת בדרכי השי"ת, כ"א לילך אחרי שרירות לבם הרע וכמ"ש⁵⁰ ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך, שהם דרכי התורה והמצוות שנק' דרכי הוי'⁵¹, לא חפצו והיינו מפני שקיום

(39) פסוק כ.

(40) בראשית א, כו.

(41) נח ט, ו.

(42) יחזקאל א, כו.

(43) ראה זח"א קע, ב.

(44) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו.

(45) ראה לעיל ע' ז. וש"נ.

(46) פסוק יד.

(47) נח יא, ד.

(48) לקו"ת בחוקתי מה, ג. סה"מ תרח"ץ ע' נב. וש"נ.

(49) ב"ר פמ"ד, א.

(50) איוב כא, יד.

(51) הושע יד, י.